

# GYZ LA RIVIÈRE TREURNIET

## STATE OF THE ART

Wat is het toekomstperspectief voor de kunsten in Rotterdam en wat is ons dat waard? TENT, WORM, Centrum Beeldende Kunst Rotterdam en het Ro Theater nemen het initiatief tot State of the Art: een serie aanjaag-essays en YouTube-testimonials waarin kunstenaars, schrijvers, denkers en kenners zich uitspreken. State of the Art bundelt visies op de toekomst van kunst en cultuur in Rotterdam.



Gyz La Rivière is kunstenaar, ontwerper, filmer, schrijver, performer en ga zo maar door, daarnaast is hij een van de twee HuMobisten. Hij geldt als dé ervaringdeskundige over de Rotterdamse kunstwereld. La Rivière heeft zijn werk tentoongesteld bij galerie Cokkie Snoei, zijn documentaire *12, a film about the Fret Click* is vertoond op het International Film Festival Rotterdam, zijn boeken worden uitgegeven door uitgeverijen als Trichis en Veenman, hij was nauw verbonden aan Showroom MAMA, en organiseerde de fameuze bar dancing Nikola Tesla-avonden voor WORM. In zijn laatste boek *Rotterdam 2040* duikt hij in de geschiedenis van de stad om tot een toekomstvisie voor 2040 te komen, honderd jaar na het bombardement op Rotterdam. Gyz La Rivière studeerde modevormgeving aan de Willem de Kooning Academie en studeerde in 2000 als eerste modestudent af zonder kledingcollectie.

Gyz La Rivière (Rotterdam, 1976) woont en werkt in Rotterdam.  
[www.gyzlariviere.com](http://www.gyzlariviere.com)

#### **HERTENKAMP**

aan het Weena, met op de achtergrond het Bouwcentrum. Fotografie: Lex de Herder, 1979.

Auteursrechthouder en collectie: Gemeentearchief Rotterdam.



## ROT VOOR ROTTERDAM

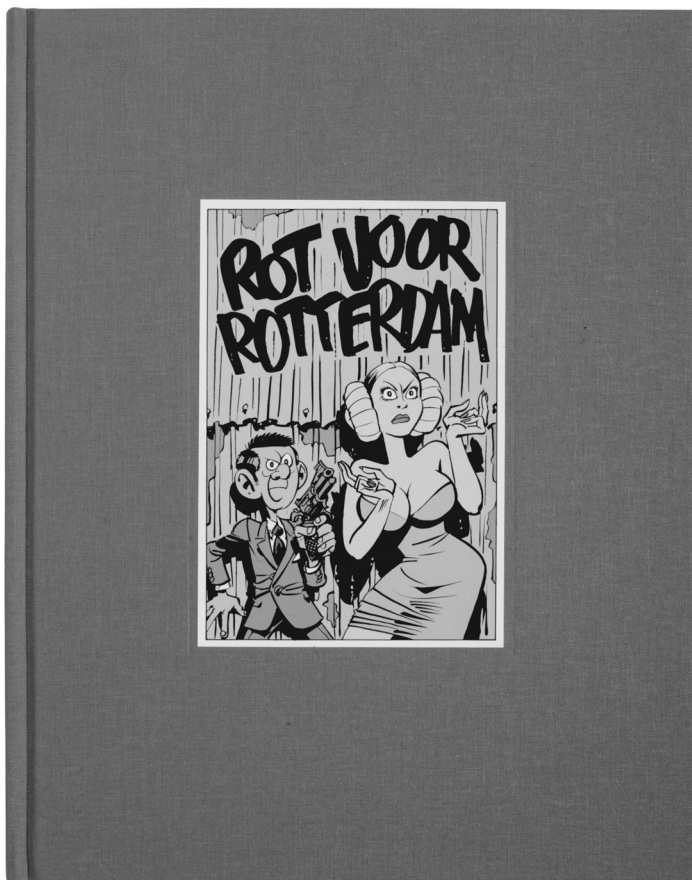
Martin Lodewijk, 1995.

Dossier 010, luxe editie van de Agent 327-verhalen

*De gesel van Rotterdam & De ogen van Wu Manchu.*

Uitgeverij Griffioen Grafiek, Hilversum.

Omslagvignet: Martin Lodewijk.



1 Voorwoord uit *Rotterdam 2040*, Siebe Thissen en Hans Walgenbach, Trichis Publishing, 2010

## GYZ LA RIVIÈRE TREURNIET

Ik ben beeldend kunstenaar, en Rotterdam is mijn klei, verf en canvas.<sup>1</sup> Sommige mensen noemen mij een historisch futuroloog, een grappige titel, waar ik mij echter wel in kan vinden. Ik vind dat als je goed de toekomst in wilt gaan, je eerst heel goed het verleden moet begrijpen. Aangezien je daar lering uit kunt trekken. Dat is heel iets anders dan domweg verdwalen in nostalgie, want dat is meer voor mensen die het Nu al helemaal niet te gek vinden, laat staan de toekomst. Nee, daar heb ik helemaal geen last van. Ik vind het Nu helemaal te gek. Ik ben meer een nostalgist met betrekking tot hoe onze stad is geworden en hoe dat is gekomen. In de fouten die we hebben gemaakt en in het slopen van wat we nooit hadden mogen slopen. Dat continu naar voren willen gaan, naar de toekomst, maakt van ons allemaal avant-gardisten in Rotterdam. Maar op de lange termijn maakt dat leeg, want als je telkens de sporen (en vooral de culturele sporen) die je achterlaat uitwist, wie ben je dan nog? Een voetzoeker?

Overal waar ik kom als bezoeker lijkt het er de laatste tijd op dat de klad erin zit. Ik luister naar mensen in debatten die het over Rotterdam hebben alsof ze ziek is, alsof het niet meer goed komt. Vaak zijn het mensen die zelf een goede periode hebben gehad in Rotterdam, bijvoorbeeld als DJ, kunstenaar, galerist of party- & festivalorganisator. Maar die gewoon ingehaald zijn door de mode of een nieuwe generatie. Of die simpelweg geen grip meer kunnen krijgen op de tijd. En als mensen hun status verliezen in iets waar ze goed in



**ROTTERDAM, 1946**

Foto: KLM Aerocarto.

Auteursrechthouder: Aviodrome Lelystad.

Collectie: Gemeentearchief Rotterdam.

waren, domweg door daar hun eigen identiteit aan te koppelen, dan val je hard naar beneden, en zoek je een schuldige. Maar ze vergeten dat de stad vaak ook lange tijd goed is geweest, juist voor diegenen die zich nu aangesproken voelen. Rotterdam heeft grote voorbeelden voortgebracht; schrijvers, kunstenaars, muzikanten, fotografen en vormgevers die mij en ons allen hebben geïnspireerd en waar je dus enorm veel knowledge uit kunt halen, zeker in tijden van je persoonlijke reality check.

Teddy Treurniet, Cor Vaandrager, Hans Sleutelaar, Jules Deelder, De Venstergroep, Hard Werken, Jan Oudenaarden, Raket, Rien Vroegindewey, Frans Vogel, Kunst en Vaarwerk, Carel van Hees, Lydia Schouten, de Rondos, noem ze allemaal maar op. Zij hebben een begin gemaakt met het inkleuren van de kleurplaat die Rotterdam heet. En wij kleuren nu lekker verder.





### **TEDDY TREURNIET IN CAFÉ PACIFIC**

Fragment uit *Roets 24*.

Video: Jop Pannekoek, 1989.

Onderdeel van de tentoonstelling *flyer'dam - Rotterdam flyerculture from the 80's till now, 2007*.

## **TEDDY TREURNIET**

Hij noemt zichzelf nog steeds leeftijdloos. Hij kan dus in ieder geval niet met pensioen, en zo hoort het, als vrije vogel. Treurniet kwam in 1960 als muzikant uit Paramaribo naar Rotterdam en werd de spil van de undergroundscene in het Oude Westen. Zijn woning werd een doorgangshuis voor hippies, voor langharigen van Jules Deelder tot de ras-Amsterdammer Simon Vinkenoog.<sup>2</sup> Teddy Treurniet schijnt een belangrijk figuur in het culturele leven van de Rotterdammers te zijn geweest want iedereen mocht hem. Hij ging om met schrijvers zoals Cor Vaandrager en met kunstenaars zoals Daan van Golden. Hij was wat men nu noemt een cultureel entrepreneur. Lang voordat dat in de mode was.

*2 de Volkskrant, 'Heerlijke buurt, maar op het randje', Fred de Vries, 24 februari 2001*



3 *Aktiegroep Oude Westen*  
*Buurtkrant*, Kruiskade 1969:  
Hippiepodium 'De Tempel',  
André Hart, oktober 2009

Inmiddels lijkt het er wel op dat iedere autonoom werkende kunstenaar een ondernemer moet zijn. Of Teddy een kunstenaar was? Nee. Maar wel in de zin dat hij het naoorlogse Rotterdam cool maakte. Een levenskunstenaar dus! Hij beheerde undergroundclub 'De Tempel' op de West-Kruiskade, waar nu een bejaardentehuis staat. Het was een tot vrijplaats omgetoverde kerk, waar blanken en zwarten in goede sferen mixten, met een aparte 'Boeddha' bar, waar plaatjes gedraaid werden. Ook de lokale Hells Angels hadden daar hun thuishaven, ken je nagaan! Na ongeveer anderhalf jaar werd de zaak met grof geweld door de politie ontruimd.<sup>3</sup> Dit kleinschalige poppodium was er eerder dan de Eksit. En het was er ook eerder dan Kaasee, de Bunker, Heavy, Hal4/Utopia, Thelonious, Space, Berenei, de Hemel *en de Hel*, Sensi Upstairs, De Vlerk, Arena, Nighttown, Waterfront, Watt en noem maar op. Allemaal underground, vooral muziek-georiënteerde podia, en de bezoekers waren voornamelijk de jongeren van Rotterdam. Daarnaast hebben deze podia nog iets gemeen, namelijk dat ze er niet meer zijn.



#### **SINT-JOSEPHKERK**

West-Kruiskade, 1968.

Foto: H.M. Vrijmoet (GAR).

Auteursrechterhouder en collectie:  
Gemeentearchief Rotterdam.



### HIPPIEPODIUM DE TEMPEL

West-Kruiskade, 1969.

Foto afkomstig uit: *Aktiegroep Oude Westen Buurtkrant*.

Dat al die podia er niet meer zijn, daar kunnen we om treuren, maar misschien moeten we luisteren naar de achternaam van Teddy; namelijk Treurniet! Want ik heb nog niet eens belangrijke hang-outs genoemd zoals de Tudor bar, Citazooo, Beatcorner, Full Moon, Bluetiek-In, Imperium, café De 3 Muskietiers, Now & Wow en noem maar op, die er allemaal ook niet meer zijn (hoewel Now & Wow in september van dit jaar een comeback maakt als festival).

## KUNST EN VAARWERK

Als je in de toekomst als individueel kunstenaar wilt overleven moet je voorgangers als Kunst en Vaarwerk goed begrijpen. Er zijn andere tijden aangebroken. Je moet je eigen creativiteit inzetten, en niet meer alleen voor je standaardwerk als performance-, conceptueel en videokunstenaar of als beeldhouwer, schilder of graffitijspuiter.

Kunst en Vaarwerk was een kunstenaarsgroep bestaande uit Cor Kraat, Hans Citroen en Willem van Drunen. De groep bestond van 1979 tot 1992. In 2007 was er nog een hoop werk van deze gasten te zien in de

### FLYER'DAM

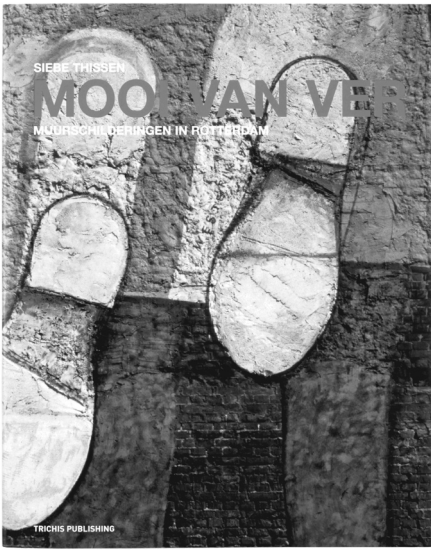
*flyer'dam - Rotterdam flyerculture from the 80's till now, 2007. Samenstelling en redactie:*

*Gyz La Rivière & Fleur Kolk.*

Showroom MAMA, Rotterdam.

Foto: Frank Hanswijk.





**MOOI VAN VER,  
MUURSCHILDINGEN IN ROTTERDAM**

Samengesteld door Siebe Thissen.

Uitgeverij Trichis Publishing, Rotterdam, 2007.

Omslagfoto: detail muurschildering Co Westerik.



4 Bewonersorganisatie  
Het Nieuwe Westen,  
'Frits Linneman', Catrien  
van Bruggen, 29 mei 2008

tentoonstelling en het gelijknamige boek *Mooi van ver*, in TENT. Kunst en Vaarwerk brak in mijn optiek met de Beeldende Kunst Regeling. Met deze regeling, die van 1956 tot 1987 bestond in Nederland, konden kunstenaars in ruil voor hun diensten of kunstwerken een inkomen krijgen. Je kon dankzij de BKR, ook in Rotterdam, je beroep als individueel beeldend kunstenaar betrekkelijk zorgeloos ontwikkelen en uitoefenen.<sup>4</sup>

Als gevolg van deze regeling had de gemeente Rotterdam echter enorme depots met kunstwerken die niemand zag. In de jaren zeventig kwam er een oplossing, namelijk de Artotheek, die nog steeds bestaat. Die was opgericht om al die BKR-werken uit de depots te halen en zichtbaar te maken voor publiek. De bevolking van Rotterdam kon en kan voor een prikkie kunstwerken huren voor thuis, net zo makkelijk als het huren van een Betamax, Video 2000, VHS en later een dvd. Maar daar waren de 'normale' galleries destijds, en nog steeds, helemaal niet blij mee. Het is de spagaat van de democratische kunst, nietwaar? Deze BKR-regeling werd opgevolgd door de WIK, die evolueerde met een extra W tot de WWIK (Wet Werk en Inkomen Kunstenaars), die weer wordt afgeschaft in 2012.

#### KUNST EN VAARWERK

Rotterdam images Ansichtkaart.

Afgebeeld kunstwerk: Baanbrekende BMW.

Foto: Hannes Wallrafen, 1996.

Auteursrechthouder en collectie:

Gemeentearchief Rotterdam.



Ik denk dat Kunst en Vaarwerk enigszins als visionair bestempeld mag worden. Nu dweept iedereen met John Körmeling, want het is een te gekke kunstenaar. Maar zijn werk ligt erg in het verlengde van Kunst en Vaarwerk. Het draaiend huis in Tilburg heeft verdomd veel weg van de humor van Kunst en Vaarwerk destijds. Deze drie gasten, ook al stonden ze er misschien zelf niet bij stil, zagen hoe kunstenaars hun beroep in de toekomst zouden moeten gaan uitoefenen. Het zelf doen, het zelf acquisitie plegen, naast je schilder-, beeldhouwerk of wat dan ook, dus je eigen zakelijk leider zijn. Uit *Trouw* citeer ik Cor Kraat: ‘We hadden nogal grootschalige ideeën. Maar er was nergens een pot geld. Toen hebben wij – en dat vond de kunstwereld destijds schandelijk – het bedrijfsleven te hulp geroepen.’ Ironisch genoeg was één van hun motto’s: weg met het kneuterige Delfshaven, Rotterdam is een moderne metropool met een haven om trots op te zijn.<sup>5</sup> Terwijl ik nu juist vind dat je blij en trots moet zijn dat we nog zo’n gekke gracht in Delfshaven hebben. Maar dat is weer een ander verhaal.

<sup>5</sup> *Trouw*, ‘Beeld in de berm: Kunst en Vaarwerk’, Karin van Munster, 27 januari 2001



**HET DRAAIEND HUIS**

John Körmeling, 2008.

Foto: tilburgz.nl.

De avonturen van George Bush  
als geheim agent  
van de CIA



13.85  
17 augustus 1988  
jaargang 112  
nummer 33

# Groene

Onafhankelijk weekblad sedert 1877

de  
rotterdammer

De ondergang van de grootste krant van Nederland

Marten Toonder en de klassieken

Alain Finkielkraut en het herstel  
van de Verlichting

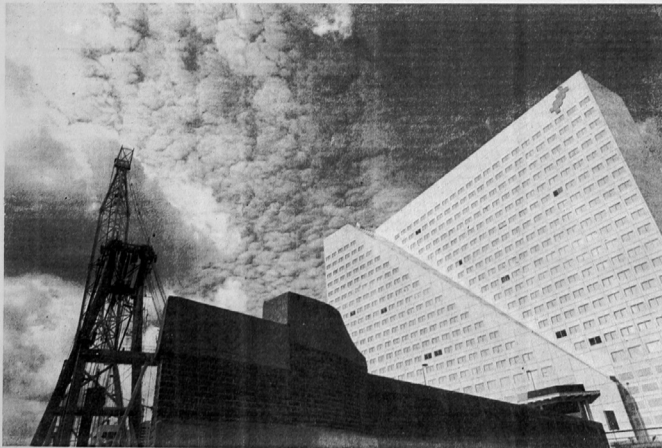
De vriendschap tussen Breznev  
en Dubček



Prince en het  
dilemma van  
hart en kruis

Burgemeesters voor dag en nacht: Bram Peper en Jules Deelder

## KUNST EN KAPITAAL IN ROTTERDAM



### DE GROENE ROTTERDAMMER

De Groene Amsterdammer, # 33, 1988.

Privécollectie auteur.

Een eenmalige naamsverandering  
van De Groene Amsterdammer.



## EEN BERICHT IN EEN ROTTERDAMSE KRANT UIT HET JAAR 2015.

Ja die zijn er dan nog steeds. In de twintigste eeuw had Rotterdam veel kranten, zoals *Het Rotterdamsch Parool*, *De Rotterdammer*, *De Maasbode*, *Het Vrije Volk*, *Rotterdams Nieuwsblad*, noem maar op. Geen van deze kranten bestaat nog. De laatste kwaliteitskrant uit onze Maasstad, *NRC Handelsblad*, is inmiddels verhuisd naar elders. De leegloop en verdwijning van de oude media zijn een feit geworden. Iedereen blijkt genoeg te hebben aan nieuwe media, dit is dus een van de grootste culturele veranderingen gebleken van de afgelopen eeuw. Gelukkig is er in 2015 toch weer een landelijke Rotterdamse krant.

2002 is een spiegeljaar: 20|02 (spiegeljaren komen niet vaak voor, het vorige spiegeljaar was 1991, het volgende is het jaar 2112). De opkomst van Pim Fortuyn in het Rotterdamse in 2002 was ook een culturele verandering, maar dan één van een heel andere orde. Enerzijds vond ik de persoon Pim Fortuyn supergaaf. Ik zag hem als een kunstenaar. Alles rondom hem, het hele circus dat zich voltrok om hem heen, was als een kunstwerk. Het was zo camp. Alle ogen van de oude media waren op Rotterdam gericht. Anderzijds: wat er uit de koker om Pim Fortuyn heen kwam, daar kon je niet echt vrolijk van worden. Want er kwamen mensen op stoelen te zitten die veel te vaak naar *Toen was geluk heel gewoon* hebben zitten kijken. Leuke serie, daar niet van. Maar er zijn veel autochtone Nederlanders die maar niet willen integreren en verlangen naar een tijd van voor de gastarbeiders. Nostalgie dus.



### **PIM FORTUYN**

Pim Fortuyn is in perscentrum Nieuwspoor bekogeld met een taart.

Foto: ANP, 14 maart 2002.

Ironisch genoeg ben ik zelf ook een melancholicus, maar dan niet in menselijke of maatschappelijke zin en ook niet in muziek, of in de trant van: wat mis ik die housefeestjes van begin jaren negentig van de vorige eeuw! Over de jaren negentig gesproken, tsja, toen kwam alles samen in Rotterdam. Kunst- en cultuurinstellingen, clubs en platenzaken schoten als paddenstoelen uit de grond. De echte jaren zestig waren in Rotterdam de jaren negentig, feitelijk hoefde je alleen de zes om te draaien, en de naoorlogse culturele woestijn werd eindelijk een oase. En warempel, het bleek zelfs geen fata morgana te zijn. Het was echt! En dit is voornamelijk te danken aan alle cultureel begaafde Rotterdammers die zijn gebleven na de kaalslag van het bombardement. Door al die blijvertjes en hun inzet in al die roerige jaren vijftig tot tachtig kwam alles uiteindelijk tot ongekende bloei in de havenstad, zoals bijvoorbeeld bij de eerste Manifesta in 1996.

In 1996 zat ik in het propedeusejaar van de Rotterdamse Kunstacademie. O, wat werd ik verliefd, in die tijd, op Rotterdam. Het was een continue roes van persoonlijk XTC-gebruik gekoppeld aan de wederopstanding van Rotterdam. Nederland zag het, de hoofdstad zweeg. Den Haag snikte van het missen van de culturele boot en over Utrecht had en heeft toch niemand het. Zelfs Europa zag dat zich in Rotterdam een cultureel wonder aan het voltrekken was hiero. En na eenenzestig jaar sleutelen – sinds het bombardement – werden we in 2001 gekroond tot Culturele Hoofdstad van Europa. Wat je ook inhoudelijk wilt (en kan) zeggen over het programma indertijd; ik vind dat we die kroning destijds verdienden als een gek! In hetzelfde jaar besloot Pim Fortuyn de politiek in te gaan. Als lijsttrekker van Leefbaar Rotterdam behaalde Fortuyn een grote overwinning bij de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2002. Zo we zijn weer in dat spiegeljaar beland waarin er werkelijk iets is veranderd. De partij wist bijna vijfendertig procent van de zetels (zeventien van de vijfenveertig) in de wacht te slepen waarmee ze de grootste in de gemeenteraad werd.

Ook in 2002 toonde Museum Boijmans van Beuningen het beeld 'Him' van Maurizio Cattelan. Een bijna levensechte Hitler die op zijn knieën zit, met de handen gevouwen. Ik vond dat beeld werkelijk fantastisch en heel therapeutisch. Ze hadden het gelijk moeten aankopen, naar mijn bescheiden mening. Er zijn geruchten dat de toenmalige directeur Chris Dercon het beeld tentoonstelde om het nieuwe lokale politieke klimaat dat opkwam te pesten. Hitler kwam terug in Rotterdam, na het kroonjaar van 2001, smekend om vergiffenis. En we hadden dat moeten beamen, zodat de cirkel rond was, en we verzoening konden hebben. Maar nee hoor, die klootjespolitiek van Leefbaar Rotterdam kon hier de kracht, schoonheid, ironie en wat voor label je er ook aan wilt plakken niet van inzien. Het enige wat ze konden is klagen over dat beeld, waardoor dat pesten dus goed is gelukt.

#### **HIM**

Maurizio Cattelan, 2001.

Museum Boijmans van Beuningen, Rotterdam, 2002.

Foto: AD Rotterdams Dagblad / Jaap Rozema.



Nederland leeft traditiegetrouw met het Thorbecke-principe dat stelt dat de politiek zich niet inhoudelijk met kunst mag bemoeien. Maar daar wordt geen gehoor meer aan gegeven. Want het gevecht tegen de Linkse Hobby's waarover je nog overal las in de voornamelijk oude media rondom 2010, was bij ons al lang aan de gang. Van 2002 tot 2014 hebben we te maken gehad met deze politieke malloten, gelukkig in de twee laatste colleges van 2006 en 2010 wel in de oppositiebankjes. Dat zegt dus ook een hoop over de cultuuromslag van de andere 'oude' politieke partijen. Wel wil ik een kanttekening plaatsen, aangezien ik Pim Fortuyn hier niet onder schaar. Ik heb hem ooit ontmoet op (jawel) een r&b party in de Doelen, wederom in de jaren negentig, lang voor zijn intens korte politieke carrière. Hij kwam naast mij zitten en zei tegen mij – tussen het roken door van een sigaar, ja dat kon toen nog in de Doelen – 'Weet je wat jij eens moet doen? Jij moet eens een wat strakkere broek aantrekken!' Jaren later was hij gebombardeerd tot boegbeeld op televisie en in de krant, en ik wist, die Fortuyn is gewoon een artiest. Neem hem niet alles kwalijk. Helaas is het voor hem niet goed afgelopen. O, wat was hij een verademing in vergelijking met die idioot van een Wilders. Maar dat is wederom een ander verhaal.



## **KUNST IS ARROGANT EN DAT WILLEN WE GRAAG ZO HOUDEN**

HuMobisten, 2003.

Groepstentoonstelling: Spielhalle, Showroom MAMA, Rotterdam.

Foto: Hester Blankestijn.

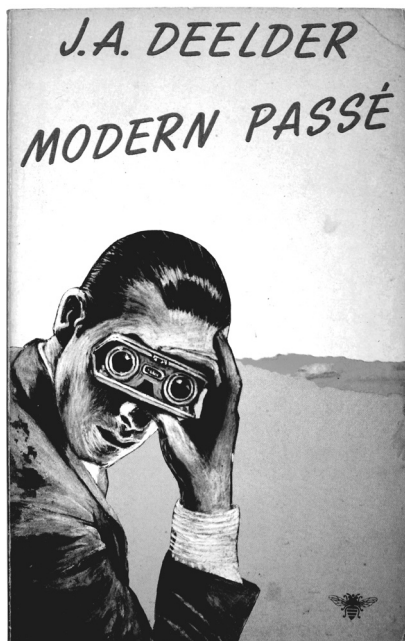
Het sticker-statement zou twee maanden blijven hangen.

Uiteindelijk heeft de sticker bijna anderhalf jaar de gevel gesierd.

De toenmalige Rotterdamse Kunststichting wilde zelfs een foto van dit werk op de omslag van hun jaarverslag, maar zag er uiteindelijk vanaf. Tsja...

In de tragiek van het verlies van de oude stad, de oude media en de oude politiek zit 'm de sluwe vos van vooruitgang. De cultuur van continu naar voren willen gaan, naar de toekomst, is in de afgelopen vijfenzeventig jaar werkelijk in alles doorgevoerd in Rotterdam. Dat maakt mensen op den duur krank en dan krijg je op een gegeven moment heel duur de wind van voren. In het begin van een nieuwe eeuw moet dan ook altijd het oude zeer van de vorige eeuw besproken, herbeleefd en bediscussieerd worden. Godzijdank zijn we nu halverwege de jaren tien beland van de eenentwintigste eeuw. En weet ik, dat wie als stad na een Culturele Hoofdstad-kroning, eerst heel diep zinkt, uiteindelijk weer een heel grote en cultureel rijke toekomst tegemoet zal gaan. *Tot zover die Rotterdamse krant uit het jaar 2015.*<sup>6</sup>

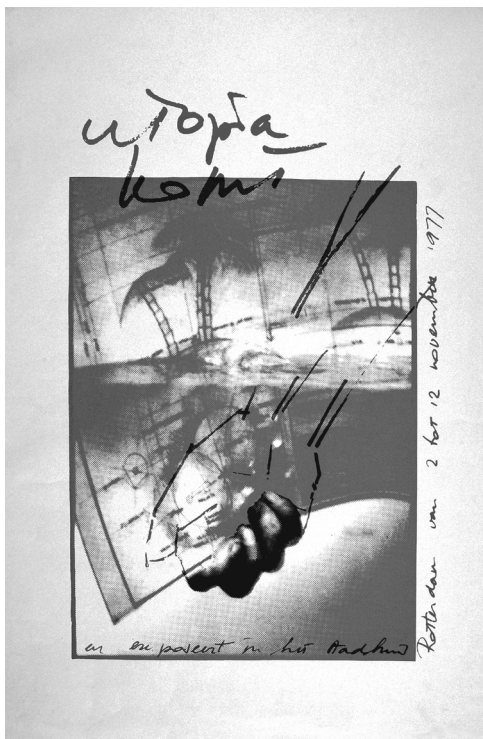
<sup>6</sup> Een beknopte versie van het krantenartikel uit 2015 verscheen als column in de *WORM Rotterdam Daily* krant, IFFR 2011.



### MODERN PASSÉ

J.A. Deelder  
Uitgeverij De Bezige Bij, Amsterdam.  
Omslag: AMC Fok, 1985, 6e druk.





### UTOPIA KOMT

HAL4, Rotterdam, 1977.

Ontwerp poster: Chiel van de Stelt & Alan David-Tu.

Privécollectie: Evan van der Most

Wat heeft dit nou allemaal met elkander te maken? De grote gemene deler van Teddy Treurniet, Kunst en Vaarwerk en zelfs Pim Fortuyn, is dat ze de Do It Yourself-mentaliteit echt in alles omarmen. Rotterdam is heel rijk geweest in dit soort krachten. Ik kan onder andere Hard Werken, de Rondos, Raket, Bad Boyz Inc., M.T.C., WORM, 75B, Clone, Stardumb Records, TDK, CYBX 010, Matika, Children of the Fluor Forest, Cut-Up, de HuMobisten, Fret Click, de Player en alle Rotterdamse kunstenaarsinitiatieven (die al een tijdje meegaan) noemen.

Iemand die bijvoorbeeld te weinig aan de tand gevoeld wordt hierover is Rufus Ketting. Ik ken hem nu eenmaal goed, aangezien ik al meer dan tien jaar veel met hem samenwerk. Deze man heeft individueel eigenlijk nooit subsidie aangevraagd. En toch werkt hij nog steeds als een vrije vormgever en beeldend kunstenaar. Dat betekent dat die gozer enorm veel doorzettingsvermogen in zich heeft. Hij klaagt er ook niet over. Hij is gewoon bezig, altijd bezig. Iets waar een hoop collega's nog van kunnen leren in plaats van te klagen over 6%, of over 19%, over 200 miljoen, of over gesponsorde tentoonstellingen, dat dat ineens niet cool is. Ja, via het Rijk of

#### DE CONTRACTEN

Homey Universalis (Rufus Ketting), 2011.

Groepstentoonstelling *earth is smaller than thought*,  
Galerie Frank Taal, Rotterdam.

Foto: Pim Top.



gemeentepils is het blijkbaar ineens schoon geld!? Er bestaat geen schoon geld. Je moet gewoon aan het werk. Of met andere woorden, je ding doen. En dat vooral heel erg leuk vinden.

Iemand die ik daarin ook bewonder en waar we veel van kunnen leren, is Kamiel Verschuren. Naast zijn eigen kunstenaarschap doet hij zoveel voor de wijk Charlois, andere kunstenaars, hun huisvesting, etc. Dat is sociaal engagement tot je naaste, geloven in je eigen werk en dat van een ander. Je hoort wel eens cynische geluiden vanuit de creatieve industrie. Maar onlangs las ik nog dat in 2009 43.095 jongeren onder de 24 jaar zich hebben ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel, terwijl dat er in 2007 nog maar 13.421 waren.<sup>7</sup> Een enorme groei dus in Nederland aan zelfstandige gekte!

Daarnaast is het gewoon zo met dingen, die komen en gaan weer. Als je het mooie boek *90 over 80* leest van Patricia van Ulzen, dan zie je dat Rotterdam in de jaren tachtig enorm veel kunstinstellingen en initiatieven had die er nu niet meer zijn, zo gaat dat nu eenmaal. Maar anderzijds, in *Fucking Good Art*, nummer 26 (maart, 2010) tellen de makers 73 plekken voor contemporary art in Rotterdam. De geluiden die je nu hoort, dat er in de eerste tien jaar van de eenentwintigste eeuw een hoop om zeep is geholpen, kloppen dus niet helemaal. Je kan de boel beter omdraaien en zeggen dat je fucking trots bent dat je bijvoorbeeld het beste theatergezelschap van Nederland in huis hebt, namelijk het Ro Theater, of een super tentoonstellingsruimte, namelijk

TENT. Je moet zeggen waar je als stad goed in bent, dat soort dingen helpen nu eenmaal. Zo is het dan ook weer. Anno nu lijkt het er wel op dat iedereen flexibel moet zijn, dat niks meer vaststaat, dat banen voor het leven niet meer bestaan. De gehele sociaal democratie is nu eenmaal in de laatste dertig jaar door de wc heen gespoeld. Daar kan ik verder ook niet zoveel aan doen. Maar trots zijn op je werk is belangrijk. Of dat nu een elitair ding is, of iets wat men dagelijks gebruikt. Naast dat je dus trots moet zijn op het Ro Theater, moet je dat ook zijn op de mensen die de trams rijden, en zo is het!

### **TOT SLOT**

Wij kunstenaars, vrijdenkers, freaks, klaplopers, theatermakers, muzikanten, skateboarders, homoseksuelen, rappers, hindoestanen en andere creatieven mogen wel weer wat ongehoorzamer zijn. De tijd vraagt er om; waarom bezetten wij bijvoorbeeld niet met z'n allen het oude Lantaren Venster pand (inmiddels Theater Gouvernestraat) en het oude Arena/Nighttown/Watt pand of de onlangs gesloten BAJA Beach Club. Idem het binnenkort te sluiten Cinerama en het Oude Luxor. Waarom gaan wij daar gewoon niet ons ding doen. Op een manier dat het er weer gaat leven. Ik zie de rijen al voor de deur staan waardoor de gemeente niet meer om ons heen kan.

Veiligheid, rookbeleid, deurbeleid. Fuck it allemaal! Net zoals de klachten over herrie. Gezinnen bijvoorbeeld, die bestaan niet zonder herrie, dus waarom klagen over herrie in de stad? Maak het verplicht dat inwoners en



### **ROCK AGAINST RELIGION**

Het zentral-komite van het RAR leest een antireligie verklaring voor bij de afgebrande kerk aan de Goudse Rijnweg te Rotterdam.

Prentbriefkaart, rond 1980.

Privécollectie Maarten van Gent.



Victoria Lowe

MOON OVER ROTTERDAM

## MOON OVER ROTTERDAM

*Tuxedomoon*, één van San Francisco's bekendste bands verhuist in 1981 naar Rotterdam. *New York Rocker* magazine, 1981. Privécollectie auteur.

toekomstige Rotterdammers niet mogen zeuren over gezelligheidsgeluid van terrassen, de uitloop van voorstellingen, of inlopende clubbezoekjes en tevens de uitloop daarvan. Kortom, als je hier wilt wonen, dan heb je herrie. Wil je dit niet, dan verhuis je maar naar één van onze satellietsteden. Door je hier aan deze nieuwe spelregels te houden zal dat ontzettend veel en bevlogen mensen trekken. In de stad waar alles kan.

## WINDMILLS ON THEIR MINDS

**NEW YORK**—Following a very successful European tour, Tuxedomoon, one of San Francisco's leading progressive bands, has decided to permanently relocate in the Dutch city of Rotterdam. The Ralph recording artists were apparently much moved by their reception abroad and made the decision to settle in the Netherlands following their return to this country.

Steven Brown of Tuxedomoon refused to comment on the impending move, though he did cite *NY Rocker's* supposed attitude toward the band as symptomatic of its reasons for leaving: "[*NY Rocker*] has never had anything good to say about anything we've done," commented Brown.

So much for our interview. Brown and the band did, however, prepare the following statement regarding the band's departure for Europe:

"Contrary to what American media had us believing, we found generally throughout Europe a modernity, a momentum, a still-vague perception of a collective

willpower at work; new values; different priorities; a sense of humor. It's true that the reception and support and hospitality we found in Europe were phenomenal, but we don't wish to make an issue out of our move. Like many things one does, the motivation here is steeped in subjectivity and intuition.

"Certainly we could list a million things about Europe that impressed us or were impressed on us, but there is a danger that any such hasty discourse could possibly feed the ancient myth of nationalism and the holy boundary. (We are compelled to list one situation we found, however: that being the role of television.)

"Finally, the issue is that there is no issue. An unconscious move across the planet, an unconscious flick of a synthesizer dial, an act of nature; we are not moving to Europe. Europe doesn't exist."

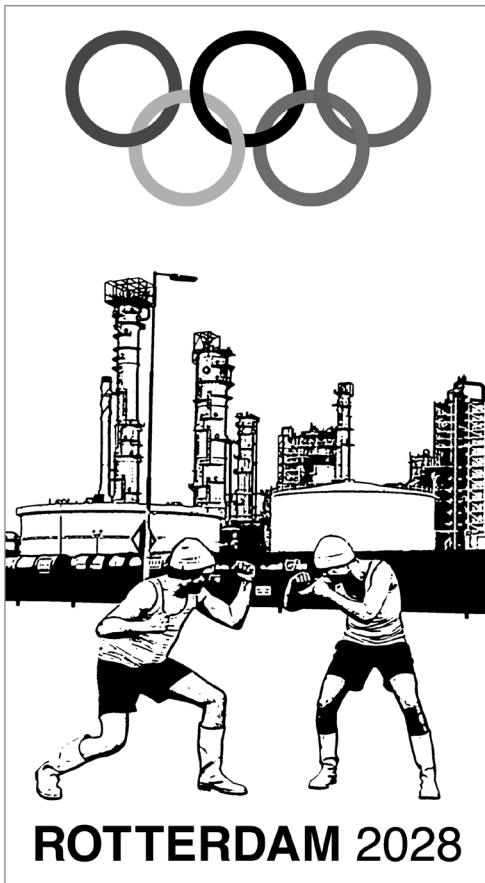
Brown did indicate that the band would return to tour in America (*If, indeed, America exists. . . ED.*) once it had settled in Rotterdam.

by David Bither

### ADDRESS CORRECTION REQUESTED

The correct address for the **Raybeats** Fan Club is c/o Annene Kaye, apt. 1-R, 222 West 21st Street, NYC, NY 10011. Sorry for any returned mail!

NEW YORK ROCKER / APRIL 1981 7



Rotterdam 2028: 'HuMobisten Against Festivity Overkill!' Photography: Frank Hanswijk

### ROTTERDAM 2028

HuMobisten, 2001.

Pamflet, collectie HuMobisten.

(Het gehele pamflet staat - nog steeds - online)

Druk zal het worden, en zo veilig zal je je nog nooit gevoeld hebben. Het is de paradox die men vaak niet in wil zien. Alles in Rotterdam moest veel te lang wijken voor het grootkapitaal. Alles moest wijken voor geld. Gebouwen in plaats van woningen, en kantoorclerken in plaats van mensen. Ironisch genoeg willen bedrijven zich nu alleen nog maar vestigen in steden die cultureel veel te bieden hebben. Dus, weer een denkfout.

Rotterdam moet weer een hang-out zijn. Ze is veel te lang een transitostad geweest. In alle opzichten. Dat moet maar eens afgelopen zijn! Een eerste kopbal in het net zag ik onlangs in Roodkapje of ROT(T)TERDAM met 3 T's aan de Meent. Daar was een feest, of beter gezegd een mini-festival, genaamd Winterwolven met allerlei performances en optredens. Georganiseerd door U.S.S.R. (dat staat voor United Sound Systems of Rotterdam), oftewel Bond voor Wilde Dansers, We Own Rotterdam en Maatschappij voor Volksgeluk. Er stond een rij voor de deur, niet normaal meer, het was te vol en te druk. In de uitgaanswereld werken ze al veel meer samen, zoals ze deden m.b.t. het genoemde feest. Nu nog de kunstwereld. Dat zijn naar mijn mening nog veel te veel eilandjes. Ik heb de indruk dat de meerderheid van de culturele instanties zich eerder zorgen maken over hun eigen financiële hachje dan over hun culturele zusje of grote broer. Goed, we zijn allemaal mensen, maar menselijk geluk kan alleen maar bestaan bij de gratie dat je het deelt met anderen. Dit geldt dus tevens voor alle instellingen die aan kunst

#### **BEZOEKERS ARENA FRONT**

BAF-gaat-door festival, 1988.

Rond 1987 zijn er voor Rotterdamse alternatieve bands geen podia meer om op te treden. Arena (de opvolger van Eksit) heeft door financiële problemen de deuren moeten sluiten. Een groep teleurgestelde bezoekers onderneemt een reddingsactie onder de naam BAF (Bezoekers Arena Front). Zij manifesteren zich met benefietconcerten en feesten door de hele stad. In het voorjaar van 1988 kraakte BAF het leegstaande Arena-pand uit protest tegen het plan dat Arena zou worden geprivatiseerd en omgedoopt tot Nighdtown. Uit deze kracht is het latere De Vlerk ontstaan, dat evolueerde tot Waterfront en uiteindelijk jaren later weer in de WATT opging. De cirkel was rond, maar het mocht niet baten. Ontwerp pamflet: Carla van der Marel. Privécollectie Carla van der Marel.



**BAF**



**GAAT!!  
DOOR!!**

en cultuur doen, als je begrijpt wat ik bedoel. Neem WORM de laatste tijd, die in het kader van hun 'WORMing Up!' overal te gast is, natuurlijk noodzakelijk aangezien ze even geen vaste plek hebben. Maar verfrissend is het wel als instellingen meer denken als een kunstenaar of muzikant om overal hun 'werk' te pluggen. Ikzelf ben ook zo'n beetje overal kind-aan-huis geweest. Klop gewoon aan de deur, want nood breekt wetten. Laat het een begin zijn van een enorme burgerlijke ongehoorzaamheid. Oud-burgemeester Bram Peper zei er al in 1973 dit over: 'Gehoorzaamheid aan de wet is in een democratische staat een groot goed, ongehoorzaamheid ook. [...] Kenmerkend voor het proces van wetsvorming in een democratie is, dat er bijna altijd wetsovertreding aan voorafgaat. De legitimiteit van het democratisch stelsel wordt eerder bedreigd door een gebrek dan door een teveel aan burgerlijke ongehoorzaamheid'.<sup>8</sup>

**8** Bram Peper, *man van contrasten*, Henk van Osch, Uitgeverij Boom, 2010 (verwijzend naar een artikel uit *NRC Handelsblad*, 2 maart 1973)

Laat de politie maar komen, toch. . .

Gyz La Rivière, januari 2011

## COLOFON

State of the Art is een initiatief van TENT, WORM, Ro Theater en Centrum Beeldende Kunst Rotterdam. State of the Art bundelt visies op de toekomst van kunst en cultuur in Rotterdam in het voorjaar van 2011.

*Aanjaagessay & beeldredactie*  
Gyz La Rivière

*Concept & redactie*  
Mariette Dölle, Carolien van Hooijdonk

*Tekstcorrecties*  
Erik Brus

*Vormgeving*  
VosBrenner, Rotterdam

*Reproducties & additionele fotografie*  
Frank Hanswijk, Roel van Tour en Gyz La Rivière

*Druk*  
Drukkerij Tripiti

*Oplage*  
750

### *Verantwoording illustraties*

Getracht is de rechthebbenden van de afbeeldingen te achterhalen. Zij die menen alsnog aanspraak te kunnen maken op zekere rechten, wordt verzocht contact op te nemen met TENT/ Centrum Beeldende Kunst Rotterdam.

### *Alle rechten voorbehouden, 2011*

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm, of op enige wijze, of op welke manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van TENT/ Centrum Beeldende Kunst Rotterdam.

TENT Rotterdam  
Witte de Withstraat 50  
3012 BR Rotterdam



↑Σ↑↑